دوکتۆر مەحموود؛

هەزار خولیداو، لەهەزار ئاشیکرد، هێشتا ڕێگەی قسە کردنیش بە من نادات

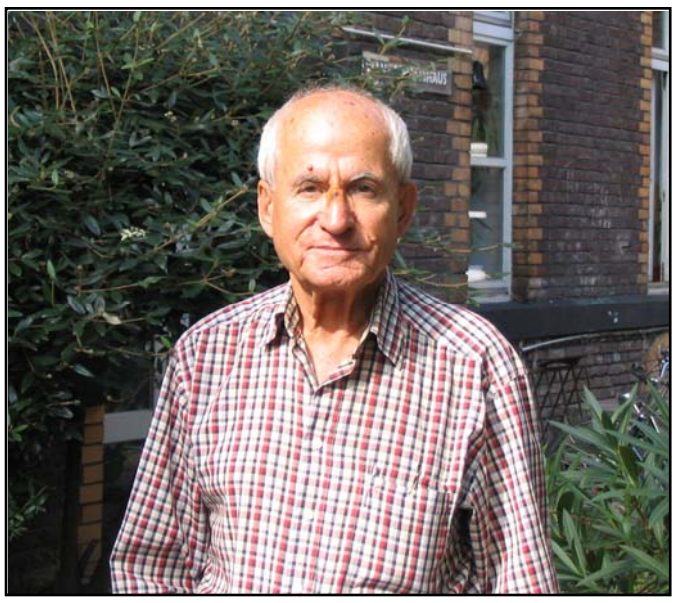

لەژمارە (٢٠٨)ی ڕۆژی ٩/١٣ی ڕۆژنامەی "میدیا"دا وتووێژێك لەگەڵ دوکتۆر مەحموود عەلی عوسمان؛ بڵاوکراوەتەوە. لەو وتووێژەدا دوکتۆر مەحمود، بێئەوەی هیچ پرسیارێکی لەبارەی منەوە لێکرابێ، باسی منی هێناوەتە پێشەوەو، هێندەك شەکری شکاندووە، کە پڕ بەپێستی ژیننامەی هەلپەرستانەو هەڵمەتەکاسانەی ئەم سیاسەتبازەیە، کە هەردەمە لەسەر پەتێك هەڵدەپەڕێ و، هەردەمە خۆی بە حیزبێك و کۆمەڵێك و لایەنێکدا هەڵدەپەسێرێ و، خۆی بەوە دەژێنێ و زلدەکاو، لەو ماوەیەشدا هیچ جۆرە ڕەخنەیەك ناگرێ و قوڕوقەپەدەکا لەهەموو ناتەواوی و کەموکورتییەك. بەڵام کە لەو حیزبە، یان لەو لایەنە دەقەومێ، ئەوجا دەستبەجێ گێڕ دەگۆڕێ و دەکەوێتە ڕەخنەگرتن وگەمار کردنی نێوی هاوڕێیەکۆنەکانی و، بۆ ئەمەش گەلێك بڕو بیانوو دەهێنێتەوەو، لەهیچ جۆرە بوختانکردنێك ناسڵەمێتەوەو، هەموو گۆتاوڕۆی سەرنەکەوتنی ئەو حیزب و لایەنە؛ دەهێنێ بە ملی ئەوانەدا کە تادوێنێ بوو لەسای سێبەریاندا دەژیاو پاروویی دەگرت و خۆی دەنواند، بێ هیچ جۆرە ڕەنج و زەحمەتکێشانێك، لەقەسەی بێ گوومرگ بەولاوە. بەڕاستی نەمدەویست ژیننامەی ڕامیاریی ئەم سیاسەتبازە لەم ڕۆژەدا بخەمەڕوو، بەڵام چ بکەم، کورد دەبێژێ: "شەڕەو یەخەت دەگرێ، ئەگەر نەیکەیت خودێ دەتگرێ".

دوکتۆر مەحموود، پاش ئەوەی خوێندنی بژێشکی (طب)ی لەزانستگەی بەغدا تەواو کرد، ماوەی یەك دوو مانگێك لەسلێمانی، وەك بژێشك، کاریکرد. جا لەبەر ئەوەی کەس نەیدەناسی، هات عەیادەکەی لەخانووەکەی دوکتۆر جەمال ڕەشیددا دانا، کە ئەو دوکتۆرێکی زۆر شارەزاو ناسراو بوو لەسلێمانی و، لەو کاتەدا، کارەکەی، وەك سەرۆکی فەرمانگەی تەندروستی (رئیس دائرة الصحة) گۆزڕابووەوە بۆ هەولێرو، خانووەکەی چۆلکردبوو، لەگەڵ ئەوەشدا، دوکتۆر مەحموود، نەیتوانی جێگەی دوکتۆر جەمال ڕەشید بگرێتەوەو، بازاڕی کزیوو. لەم ماوەیەدا، پێوەندیی بە پارتی کۆمۆنیستی عێراقەوە بەست، کە پاش کودەتای قاسم، لە ١٩٥٨/٧/١٤داو، بۆ ماوەی ساڵێك، دەسەلاتێکی بەهێزی پەیدا کردبوو و، پێبەپێی ئەوەش، پارتی دێمۆکراتی کوردستان، بەهۆی گەڕانەوەی ڕەحمەتی مەلا مستەفای بارزانییەوە لەسۆڤێت، گوڕوتێنی تێکەوتبوو.

دوکتۆر مەحموود ویستی لەهەردوولا بیبێەش نەبێ. بۆ ئەوەش، ڕێیەکی زۆر زانانەی گرتەبەر. هات خۆی لەڕەحمەتی هەمزە عەبدوڵڵا؛ سەکرتێری ئەو دەمەی پارتی نێزیککردەوە. بەڵام ئەم هاوڕێیەتییە درێژەینەکێشا. چۆنکە، ڕەحمەتی هەمزە عەبدوڵڵا، بەتەواوی کەوتبووە ژێر کاریگەریی پارتی کۆمۆنیستی عێراقەوەو، دەیویست هەموو ڕێکخراوە کوردستانییەکانی سەر بەپارتی، وەك لاوان و قوتابیان و ژنان و مامۆستایان؛ هەڵبوەشێنێتەوەو بیانخاتە نێو ڕیزی ڕێکخراوەکانی پارتی کۆمۆنیستی عێراقەوە. ئەم هەڵوێستەی هەمزە عەبدوڵڵا، هەرچەندە، لای کۆمۆنیستەکان بەرز دەنرخێنرا، بەڵام مەترسییەکی زۆری لای کاربەدەستانی پارتی پەیدا کردو، بۆ چارەسەر کردنی ئەمەش، پەنایانبردە بەر بارزانی، کە سەرۆکی پارتی بوو. بارزانی، لەگەڵ چەند چەکدارێك، ئێواریێ ١٩٥٩/٦/٣٠ چووە بارەگەی سەرەکیی پارتی لەبەغداو، بارەگەکەی خستە ژێر دەستی خۆیەوەو، هەمزەی هەڵپەسارد، تاکۆنگرەی چوارەمی پارتی لە ١٩٥٩/١٠/٦دا کە لەبەغدا گیرا، هەمزەو لایەنگرانی بە "تاوانی خیانەت لەحیزب و گەل" لەپارتی دەرکران. ئەز خۆم، لەنێزێکەوە، ئاگام لەم ڕووداوە بوو، چۆنکە لەو سەردەمەدا، مامۆستای قوتابخانەی دوانێوەندیی جەعفەرییە بووم (کە قوتابخانەی شیعەکان بوو لەبەغدا).

کۆنگرەی چوارەم، ڕەحمەتی برایم ئەحمەدی، وەك سکرتێری گشتیی پارتی، هەڵبژارد. دوکتۆر مەحموودیش یەکوودوی لێنەکردو، هەمزەی بەجێهێشت و، لووس و باریك، چووە بنەو پاڵی برایم ئەحمەدەوەو، لەڕێی برایم ئەحمەدەوە، خۆی لە مەلا مستەفاو، دوایی لەشۆڕشی ئەیلوول، نێزیککردەوە. کە لەساڵی ١٩٦٤دا، ناکۆکی کەوتە نێوان سەرۆکی شۆڕش و کۆمیتەی نێوەندیی پارتییەوەو، برایم ئەحمەدو مام جەلال و هاوڕێکانیان لەسەرکردەیەتیی شۆڕشدا نەمان، دوکتۆر مەحمودی برادەریان؛ مێش میوانی نەبوو، بای بایی لەوانیش کردو، لەگەڵ سەرۆکِ بارزانی مایەوەو، سووتی لە "قحط الرجال"ی ئەو سەردەمەی شۆڕش وەرگرت و، خۆی کردە کەسێتیی دووەمی شۆڕش، پاش سەرۆك بارزانی و، لەو ماوەیەشدا، بەیەك و شەش چییە، ڕەخنەی لە هیچ کارو کردارو هەڵسوکەوتێکی کاربەدەستانی شۆڕش، بەتایبەتی سەرۆك بارزانی و، ڕەوتی شۆڕش نەگرت. بەڵام بەهەموو توندوتیژییەك دوژمنایەتیی هەموو مرۆڤێکی ئازادیخوازو نەتەوەییی کوردی دەکرد، بەتایبەتی من و هاوبیرانی من و، بەمەش هاوکارو هاوکرداری ساواکی ڕژێمی شای ئێران بوو، چۆنکە شای ئێران، وەك ڕەحمەتی کامەران بەدرخان گێڕایەوە بۆم و، کەریمی حیسامی لەبیرەوەرییەکانیدا لەزمان شەهید عەبدولڕەحمانی قاسملوەوە دەیگێڕێتەوە، منی بەدوژمنێکی سەختی ڕژێمەکەی خۆی دادەنا. بێجگە لەوەش، دوکتۆر مەحموود پێوەندییەکی توندوتۆڵی هەبوو لەگەڵ ئیسرائیل، کەچی بەدەم باسی "مارکسیتی"و "پێشکەوتنخوازی"و "برایەتیی کوردو عەرەب"ی دەکردو، زۆرنای بۆ یەکێتیی سۆڤێت و "شۆڕشی مەزنی ئۆکتۆبەر" لێدەدا، بۆ شاردنەوەی ئامانجەکانی خۆی و، خراپەکاریی بەرامبەر بە من، کە ئەز بەر لەهەموو کوردێکی دیکە، باسی ئەوەم کرد کە سۆڤێت دەوڵەتێکی ئیمپریالیستییە و سۆسیالیستی نییە دوژمنی ئاشتییە، نەك ئاشتیخوازو، داگیرکەری بەشێکی کوردستانە، نەك پشتوپەنای کوردو، هەرواش دەرچوو.

شایانی باسە، ئێمە چەند هاوبیرێك لەئەورووپا، پاش ئەوەی بۆماندەرکەوت کە کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لەئەورووپا (KSSE)، پێویستیی سەرشانی خۆی بەرامبەر نەتەوەی کوردو شۆڕشی ئەیلوول بەجێناهێنێ و، حیزبحزبێنەی کردووە بەسەر مەشقی خۆی، یەکێتیی نەتەوەییی خوێندکارانی کورد لەئەورووپا (نوکسە NUKSE)مان لە ١٩٦٥/٣/٢١دا لەمیونخ دامەزراند، کە لەبەهاری ئەمساڵدا، چل ساڵ تێپەڕی بەسەر ئەو ڕووداوە مێژوویییەدا، هاوبیری هێژا هەندازیار، بروسك ئیبراهیم بوو بە سکرتێری گشتیی نوکسە. ئێمە سەرەتای کارمان هەر بەڕۆشنکردنی بیری کوردەوارییەکەو ئەورووپاو، پەیدا کردنی دۆست بۆ کورد، لەنێو ئەورووپاییەکاندا دەستپێنەکردو بەس، بەڵکو، لەپاڵ ئەوەشدا، کەوتینە کۆکردنەوەی دەرمان و ئامێری بژێشکیی زۆر دەگمەن و گران، هێندەکی بە پارەی خۆمان کڕیمان و، هێندەکیشمان لەدۆستە ئەورووپاییەکانمان وەردەگرت. بەکورتی، چەند جارێك، ژمارەیەکی زۆر، دەرمان و کەلوپەلی نەخۆشخانە، لەکارتۆن و سندوقی گەورە گەورە دا، بە پۆستەی بارهەڵگرو، بەزانیاریی شەهیدی کوردستان، مامۆستا مەلا جەمیلی ڕۆژبەیانی کە ئەو دەمە لەتاران بوو، ڕەوانەی تارانمان کردن، تا لەڕێی نوێنەری شۆڕش، شەمسەدین مفتییەوە، بگاتە پێشمەرگەکان، کە یەکجار پێویستیان بەو دەرمان و ئامێرانە هەبوو. وەك لەدواییدا بیستمان، دەرمانەکان، بەفەرمانی دوکتۆر مەحموود، نەدرا بوون بە پێشمەرگە؛ بەبیانووی ئەوەوە کە گوایە، جەمال نەبەز دژی شۆڕشەو، دوور نییە ئەو دەمانانە شتێکی خراپیان تێدا بێ. ئەوجا، چارەنووسی ئەو دەرمانانە بەچی گەیشت؛ ئەوە هەر خودێ و دوکتۆر مەحموودو کاربەدەستەکانی دەیزانن.

پاشان، کە وتووێژ لەنێوان سەرکردایەتیی شۆڕش و ڕژێمی بەغدا، لەکۆتایی ساڵی ١٩٦٩دا، هاتە کایە، دوکتۆر مەحموود، سەردەستەی وتووێژکەران بوو لەگەڵ مێشێل عەفلەق و ئەحمەد حەسەنولبەکرو سەددام حسەین و، ئەوەبوو ئەو ڕێککەوتننامە فشوفۆڵ و کونوکەلە بەردارەی بەسەر کوردو بارزانیدا سەپاند، کە چوار ساڵ کاتی دا بەڕژێمی بەعس، تاخۆی بەجارێك کۆکردەوەو، ئەو هەرەسەی بە شۆڕشی ئەیلوول هێنا، کە ڕاستییەکەی، ئەوەیە، وەك دەمێکە گوتوومە، هەرەسەکە لەمارتی ١٩٧٠دا ڕوویدا، نەك لەمارتی ١٩٧٥دا، جا ئەگەرچی، ڕاستە خەڵکەکەی کوردستان هەستیان بەوە نەکرد، بەڵام ئێمەی هاوبیرانی نوکسە، هەرچەند ڕۆژێك دوای ئیمزاکردنی ڕێککەوتننامەکە، لێدوانێکمان لە ڕۆژنامەکەماندا "کوردستان ئینفۆرماسیۆن" -کە بەزمانی ئەڵمانی دەرماندەکرد- بڵاوکردەوەو، گومانی سەختی خۆمان بەرامبەر سەرگرتنی ئەو ڕێککەوتننامەیەی مارت دەربڕی. کەچی دوکتۆر مەحموود، هەر پاش بەیاننامەکە، خۆی نێونا "دوکتۆر مەحموودی سۆرانی"، بەمەشدا وایدەزانی، کە دەتوانێ، خۆی بەرامبەر سەرۆك بارزانی ڕاستبکاتەوە، بەڵام لەوەوە، سەرەتای نیۆچەگەریی سۆرانی و بادینانی دا بە بای گوێی مرۆڤی سادەو ساویلکەداو، دڵی دوژمنانی نەتەوەی کوردی خۆشکردو ئەوجا، خولە سۆرانی، لەگەڵ کاربەدەستانی بەعس، ئەم بەسەری خۆیدا هەڵپەدەداو دەڵێ: هوو... وریابە نەتخڵەتێنێ". ئەو گەنجە هات بۆ لام بۆ بەرلین و، لەژوورەکەمدا بەرامبەرم دانیشت و، قسەکەی دوکتۆر خولەی سۆرانی بە پێکەنینەوە، گێڕایەوە بۆم و؛ کە خەریك باسو بڕوا، هێندەك لەنووسینەکانی خۆمم و نوکسەم دایە دەست و گوتم؛ ئەمجارە هەڵینادەم بەسەری خۆمداو، ناشڵێم "هوو.." ئەوەکو دوکتۆر مەحموودی سۆرانی لەکوردستانەوە چاوی لەکاغەزەکان و گوێی لەدەنگی "هوو..."دەکەم بێ!!

پاش ئەو کوێرەوەرییەی کە بەسەر کورد هات لەئەنجامی هەرەسەکەوە، دوکتۆر مەحموودی سۆرانی، ڕوویکردە سووریاو ئەورووپاو، لەسەرەتای ١٩٧٧دا نامیلکەیەکی بەعەرەبی دەکرد "تقییم مسیرة الثورة الکردیة وانهیارها والدروس والعبر المستخلصة منها"، بەنێوی گوایە "لیژنەی ئامادەکاریی پارتی دێموکراتی کوردستان"ەوە، وەك ئەوەی پارتی کەسی نەمابێ و، ئەو سەر لەنوێ دروستیبکاتەوە. لەم ماوەیەدا خۆی لە "یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان" نێزیککردەوە، کە لەو سەردەمەدا، لەدیمەشق دامەزرابوو. نامیلکەکەشی هەر لەدیمەشق بۆ چاپکراو، بەیارمەتیی "ی.ن.ك"، چەند کۆپڕو سەمینارێکیشی لە ئەورووپا بۆ بەسترا، کە لەو جڤین و نامیلکەیەدا، خۆی وەك مرۆڤێکی "پێشکەوتنخواز"و "دۆست و لایەنگیری بزووتنەوەی ڕزگاریخوازانەی عەرەب و بەتایبەتی فەلەستینیەکان"و دژبە "ئیمپریالیزمی ئەمریکاو زایۆنیزم" پێشاندەداو، لەنامیلکەکەیدا بەشێوەیەکی زۆر بێویژدانانەو، لەباتی ڕەخنەگرتنی بابەتانە، بەتایبەتی لەخۆی، هێرشی زۆری کردبووە سەر بارزانی و ینەماڵەی بارزانی و، هەموو گۆتاوڕۆکەی هۆی هەرەسهێنانی شۆڕشی خستە ئەستۆی مەلا مستەفای بارزانی و بنەماڵەی بارزانی. ئەم پەلامارداناەی ڕەحمەتی بارزانی، تەنانەت ساڵانێکیش پاش کۆچیدواییی بارزانی هەر درێژەیکێشا. بۆ وێنە: کاتێك کە ڕۆژنامەعەرەبییەکان، نهێنیی چوونی دوکتۆر مەحموودیان بۆ ئیسرائیل و پێوەندییەکانی دوکتۆر مەحموودیان بە ئیسرائیلەوە زڕاند، دوکتۆر کێچ کەوتە کەوڵی و زڕاوی چوو و، هەر ڕۆژە نا ڕۆژێك، لەگەڵ ڕۆژنامەیەکی عەرەبی (بۆ نموونە گۆڤاری "الوسط")، یان ڕادیۆو تەلەفیزیۆنێکی عەرەبی، وتووێژیدەکردو، وایدەدایە بەرچاو، کە ئەو پێوەندییە لەگەڵ ئیسرائیل، بەفەرمانی بارزانی بووەو، ئەو لەگەڵ بارزانی چووە بۆ ئیسرائیل و، دەیگوت کە ئەوە کارێکی یەکجار خراپ بووەو، زۆر زیانی هەبووە بۆ کوردو، گوناهی وی تێدا نەبووە. ئەمەش هەڵوێست و وەفای دوکتۆر مەحموودی سۆرانی بوو بۆ سەرۆك بارزانی و بزووتنەوەی کوردایەتی، ئەو کوردایەتییەی کە بەداخەوە، گەلێك کوڕی ڕۆژی کردە دەسەڵاتدارو ملوێنێرو، گەلێکی دیکەشی ماڵوێران و سەرگەردان و برسی و ڕەشوڕووتکرد. ئەوە هەڵوێستی ئەو ساکەی مەحموود سۆرانی بوو، بەرامبەر سەرۆك بارزانی؛ بەڵام ئەوەتە ئەوڕۆ دەفەرموێ کە "ئەو ڕێککەوتنی ١١ی مارتی کردووەو" بارزانی تەنێ پشتگیرییی لەدانوستاندنەکان کردووە بۆ ئەوەی ئاشتی هەبێ و شەڕ نەبێ" (تەماشای ڕۆژنامەی "خەبات"، ژ ١٩١٤ دووشەوممە ٢٠٠٥/٩/١٢ ل٦ بکە: مەحموود عوسمان: بارزانیی نەمر پشتگیری لەدانووستاندنەکان دەکرد، بۆ ئەوەی ئاشتی هەبێ و شەڕ نەبێ). گێڕگۆڕین بۆ مەحموود سۆرانی، وادیارە، شەرم نییە. بۆچی؟ چۆنکە ئەوڕۆ کاك مەسعود بارزانی دەسەڵاتدارە، خۆ ئەگەر ڕۆژێك بێ و، ئەو دەسەڵاتەی نەمێنێ، ئەوا نامیلکەیەکیش لەدژی وی دەردەکاو، خۆی وەك بەرزەکی بانان دەپەڕێنێتەوە. ئەمجارە، ڕەنگە لەباتی "تقییم مسیرة الثورة..." نامیلکەکەی نێو بنێ "تقییم مسیرة الفیدرالیة ودستور عروبة العراق... الخ". ئەمە لەکاتێکدا کە ئەو خۆی؛ وەك ئەندامی لیژنەی دەستوور، ئیمزای ئەوەی کردووە، کە عێراق ئەندامی کۆمکاری عەرەبە و پێوەندییداری پەیماننامەکەیتی پەیماننامەیەکی عروبییە "واتا عێراق دەوڵەتێکی عەرەبییە"و هەروەك دوکتۆر خۆی دەڵێ، بەئارەزووی خۆی، ئەوان هەر خۆیان ئەنفال و کیمیابارانی نەخستە دەستوورەوە، بەدانپێدانانی خۆی لەتووێژەکەی "میدیا"دا دەڵێ و، هەر لەوێدا پەلاماری فەلەکەددین کاکەیی دەدا کە گوتوویتی ئەندامانی کوردی لیژنەی دەستوور داخوازییەکانی کوردیان بەگەرمی نەخستبووەڕوو تا ئێمە چووین بۆ بەغدا.

پاش هەرەسهێنانی شۆڕشی ئەیلوول و، ئەو نامیلکە شەرمەزارییەی کە دوکتۆر مەحموود دەریکرد، دەستی بەوە کرد، کە پێویستە ڕێخۆشبکا بۆ دامەزراندنی حیزبێك، چۆنکە بۆیدەرکەوت، کە ئەو خاوەنی پارتی نەبووە، تا دەستبگرێ بەسەریدا و ببێتە سەرکردەی، لەبەر ئەوە، پاکانەی بۆ ئازادیی دەربڕینی بیروڕا دەکردو- تەنانەت لەنامیلکەی "تقییم الثورة الکردیة..."دا ڕوودەکاتە بنەماڵەی بارزانی و دەبێژێ: "(علیهم) ان یتصرفوا کمن خسر قضیة... وان لایعتبروا انفسهم فقط مخلصین بل یقبلوا بان لکل کردي حق العمل والنضال اذا استطاع ذلك وکذلك ان یقبلوا تعدد الافکار والتیارات بعد النکسة، باعتباره شیئا طبیعیا" (ص٨٦). کە واتاکەی بەکوردی ئەمەیە: پێویستە (لەسەریان)، وەك کەسانێك هەڵسوکەوت بکەن، کە مەسەلەیەکیان دۆراندووە.. (ڕاستدەکەیت خولە، تۆ خۆت هیچت نەدۆراند، چۆنکە هیچت نەبوو بیدۆڕێنێ: جەمال نەبەن) و هەر تەنێ خۆیان بەدڵسۆژ نەزانن، بەڵکو ڕازیبن بەوەی، کە هەموو کوردێك مافی کارو تێکۆشانی هەیە، ئەگەر پێیکرا. هەروەها، دەبێ ڕازیبن، بەفرەیەتیی بیرو ڕێباز، پاش هەرەسەکە، چۆنکە ئەوە شتێکی خۆڕسکییە... هتد".

ئەرێ؛ دکتۆر مەحموود، تا دەسەڵاتی هەبوو لەنێو شۆڕشدا، نەدەبوو کەس ببێژێ "لەل"و، داوای لەنێوبردنی کاژێك و هەموو مرۆڤێکی دەکرد، کە بیروڕای خۆی دژبە لایەنە نەرێنییەکانی شۆڕش دەربڕیایە، وەك ئەوڕۆ، کە ئەوەتە ڕەپوراست دژی دەربڕینی بیروڕایە. بەڵام کە دەسەڵاتی نەما، ئەوا لەنامیلکەکەیدا، داوای سەربەستیی بیروڕاو ڕێباز دەکاو، بەشتێکی ئاسایی دادەنێ، کەچی ئەوڕۆ، کە هێناویانەتەوە مەیدان و کردوویانە بەئەندامی پەرلەمان و دەستەی نووسینی دەستوورو، کەسیش نازانی نوێنەری کێیە، مافی قسەکردن و ڕادەبڕین بەمن نادا؛ کە ئەمەش ڕەوشتێکی یەکجار دیکتاتۆرانە و مرۆڤدوژمنانەی ئەوانەیە کە سەر بە بەرەی فاشیستەکانن.

کە دکتۆر مەحموود، دەستی ششت لەدامەزراندنەوەی پارتی بەسەرۆکایەتیی خۆی و بۆیدەرکەوت کە ناتوانێ ببێتە میراتخۆری پارتی و، خۆی خستە نێو ئەوانەوە کە دەیانویست پارتی سۆسیالیستی کوردستان دروستبکەن. پاش چەند کۆبوونەوەیەك لەگەڵ سەرکردەکانی سۆسیالیست و، خۆ کردن بە نوێنەریان، دیشەکەمی لەوانیش کرد. چۆنکە وەك برای بەڕێز کاکە حەمەی حاجی مەحموود، هەر لەو ژمارەیەی "میدیا"دا دەیگێڕێتەوە بۆمان، کە دوای ڕووخانی ڕژێمی سەددام بە دوکتۆر مەحموودی گوتووە، وەرە ببە بە سکرتێری حیزبێکی کوردستانی، بەڵام دوکتۆر مەحموود ڕازینەبووەو گوتوویەتی" ئێمە بەتەمای حیزبێکی عێراقین". کەچی ئێستە لە "میدیا" دەبێژێ ئەو بۆ سەربەخۆیی کوردستان تێدەکۆشێ، بەڵام ئیمزای "عروبەی عێراق"یش دەکا و کاتێك ئەندامی مەجلیس حوکم بوو لەدژی ئەو کەرکوکیانەش قسەیکرد کە لە خوێشاندانداو داوای سەربەخۆییی کوردستانیاندەکردو بە "ئاژاوەگێڕ"و "گێرەشێوین" نێویبردن. پاشان دوکتۆر مەحموود چوو ساڵانی دووردوێژ لەلەندەن ژیاو، هیچ کارو کاسبییەکیشی نەدەکردو، باشیش بەڕێوەدەچوو.

هەر پاش سەرکەوتنی ڕاپەڕین و کۆڕەوەکەو لەکاتی دەستپێکردنی وتووێژدا لەگەڵ سەددام، دوکتۆر مەحموود لەگەڵ دەستپێکردنی وتوێژ لەگەڵ سەددام هاتەوە کوردستان، وەك یەکێك لە حەوت سەرکردەکەی "بەرە" بەنوێنەرایەتیی حیزبی سۆسیالیست.

پاش دامەزراندنی "هەرێمی نەفرین" و هەڵبژاردن بۆ یەرلەمانی "هەرێمی نەفرین" لەساڵی ١٩٩٢دا، دوکتۆر مەحموود خۆی پاڵاوت بۆ پەرلەمان، بەڵام تەنێ چەند سەت دەنگی وەرگرت و، گەڕایەوە لەندەن. لە

جەمال نەبەز- ئەڵمانیا

←

لەندەن لەکۆبوونەوەیەکدا، کە هێژایان جەواد مەلا و شێخ لەتیف مەریوانی و چەند کەسێکی دیکەش ئامادەیبوون، گوتبووی: فەردەیەك بەڵگەنامەی لەگەڵ خۆی هێناوە، کە هەموو ئیسپاتی ساختەکارێتیی لەهەڵبژاردنەکەدا دەکەن. شێخ لەتیف پێیگوتبوو دەباشە ئەو بەڵگانە بڵاوبکەرەوە. گوتبووی "ئێستە کاتی نییە. ئەوجا پێیانگوتبوو، باشە بیدە بە ئێمە بڵاویبکەینەوە. گوتبووی "کاتی نییە". ئێستەو ئەوسا. ئەمانە دەریدەخەن کە دوکتۆر مەحموود چەند خۆشەویستە لەنێو خەڵکی کوردستاندا و قسەکانی چەند راستن.

پاش ئەوەی پێ کێ کێ بیری "پەرلەمانی کوردستان لەدەرەوەی وڵات"ی لە "کۆنگرەی نیشتمانیی کوردستان"ەوە وەرگرت، دوکتۆر مەحموود، خۆی لە پێ کێ کێ نێزیککردەوەو، هەر ساتە ناساتێ، لەتەلەفیزیۆنەکەیانەوە (مێد تی ڤی) قسەی ناشرینی بەپارتی و یەکێتی دەگوت. لەگەڵ ئەوەشدا، پێ کێ کێ هیچ بایەخێکیان پێنەداو، نەیانخستە شوێنەکەی دوکتۆر عیسمەت شەریف وانلی، هەرچەندە بێزووی بەو شوێنەوە دەکرد. لەگەڵ ئەوەشدا، بەدرێژایی ساڵان لەئەورووپا، لەهەموو ئاشێکدا بەرداشبوو. جارێکیان بەرێوەبەرێتی شاری فلۆرێنس لەئیتالیا، سەمینارێکی بەست بۆ کولتووری کورد، کە من و بەڕێز فەلەکناز ئوجەو دوکتۆر مەحموودیشیان بانگکردبوو. ئەوانەی کە لەوێ بوون شایەتن، کە لەو سەمینارەدا، من هەرچیەکم دەگوت، دوکتۆر مەحموود پشتگیریی قسەکانی منی دەکرد. ئێستەش مافی قسەکردن رەوا نابێنی پێمان. بانێکەو دووهەوا.

کاتێك کە رادیۆی "العراق الحر"؛ بە پشتگیریی "سی. ئای. ئەی" دامەزرا، دوکتۆر مەحموود، هەر رۆژە نارۆژێك، بەنێوی "سیاسەتمدارێکی سەربەخۆ"وە، هێندەك قسەی زل بەگوێگران دەفرۆشت و، رەخنەی توندوتیژی لەپارتی و یەکێتی دەگرت، کەچی هەر پاش رووخانی رژێمی بەعس، سەری دوکتۆر لە تەلەفیزیۆنی هەولێردا دەرکەوت و، کەوتە مێکە مێکە کردن بۆ پارتی و یەکێتی و، کرا بە ئەندامی "مجلس الحکم الانتقالی"، بێئەوەی کەسێك بزانێ دوکتۆر خولە نوێنەری چ لایەکە. لەبەرئەوە، هێندەك کەس دەیانگوت "ئینگلیزەکان ناردوویانە". ئەز نازانم ئەوە تا چ هەندازەیەك راستە، بەڵام ئەوە هەیە کە دوکتۆر مەحموود بەدرێژایی بوونی "مجلس الحکم الانتقالی" مانگانەی خۆی وەردەگرت و بەرگری لە "قانوونی بەرێوەبردنی دەوڵەت" دەکردو ئەوانی دژی ئەو قانوونە بوون بە "نەزان" دەدایە قەڵەم. کەچی یەك بەند لەو قانوونە وانەبوو کە ئەنفال و کیمیاباران بەجینۆساند بداتە قەڵەم. ئێستەش لەبارەی دەستوورەوە دەبێژی لە قانوونی بەرێوەبەریتیی دەوڵەت دواکەوتووترە و گەرەنتی نییە بۆ جێبەجێکردنی بەندەکەی لەسەر کەرکووك. بەڵام ئەوەی دەنگی نەدا بۆی دەبێژێ هەڵەو نەزانە بەلای ئەوەوە. دەبێ ئەوەش بگۆترێ کە دوکتۆر مەحموود پشتگیریی هەڵکردنی ئالای بەعسی دەکرد لەتەنیشت ئالای کوردستانەوە، ئەو ئالایەی کە ئەنفال و گەلکوژی لەژێردا کراو، دەیگوت دەبێ لە هەولێریش هەڵبکرێ و سیاسەتیی یەکێتی لەو بارەیەوە لە سیاسەتیی پارتی پێڕاستتر بوو.

ئەوجا، بێینە سەر ئەو قسە ناماقوولەی دوکتۆر مەحموود کە گوایە ئەز چەند ساڵە لەئەورووپام و نەگەڕاومەتەوە کوردستان، لەبەر ئەوە مافی قسە کردنم نییە.

راستییەکەی، ئەگەر دوکتۆر مەحموود کەمێك ویژدانی ببوایە، دەبوو ئارەقی شەرمی بڕشتایە کە ئەو قسەیە دەکا. چۆنکە خولە، خۆی زۆر باش دەزانێ کە ئەوبوو بەهۆی رێگرتن لەگەڕانەوەم. چیرۆکەکەش ئەوەبوو، کە لەپاییزی ساڵی ١٩٦٩دا، هەستم بەوە کرد، کە گوشارێکی زۆر گەورە لەسەر سەرۆك بارزانی هەیە بۆ رێککەوتن لەگەڵ بەعس، کە ئەوەش لە بەرژەوەندیی شۆرش نەبوو، چۆنکە درێژەدان بە شۆرش، چەند مانگێکی دیکە، دەبووە هۆی کەوتنی رژێمی بەعسی، سەددام خۆشی پاش هەرەسەکە دانی بەوە دانا کە ئەو رێککەوتنەی لەگەڵ بارزانی لەناچارییەوە بووە. ئەوەی پتر هانی منی دا بۆ ئەو کارە لەو کاتەدا، بوونی گەلێك لەهاوبیرانی کاژیك بوو لەنێو شۆڕشدا، کە دوکتۆر مەحموود، بۆ خۆشخزمەتیی بۆ رژێمی شا، تیرو شێری دەسوو لێیان، بەڵام ئەوان لەنێو شۆڕشدا خۆیان راگرتبوو. نامەیەکم نووسی بۆ هاوبیری کۆچکردووم مامۆستا فەرەیدوون عەلی ئەمین و پێمراگەیاند کە داوا لە سەرکردایەتیی شۆرش بکەن، ئاسانکاریی بۆ هاتنەوەم بکات. خۆشم، خۆم ئامادە کرد بۆ گەڕانەوە. هەرچی پەرتۆکم هەبوو، دام بە نامەخانەی دەوڵەتی لەهەمبورگ و، شتە گرنگەکانم لای دۆستێك دانا. جا لەبەر ئەوەی، تەنێ ژوورێکم هەبوو، بەکرێم گرتبوو و، وەك کوردەکە دەبێژێ: "کەر کوڵو بارسووك" بووم. خوێندنی یەکەمیشم لەزانستگەی هەمبورگ تەواو کردبوو. هێندەك شتیش فێر بوو بووم کە دەمتوانی بیخەمە خزمەت کۆمەڵگەی کوردەوارییەوە.. پاش ماوەیەك و، لەسەرەتای ساڵی ١٩٧٠دا، هاوبیر مامۆستا فەرەیدوون وەرامی گێرایەوە لێم، کە سەرۆکایەتیی شۆرش رازینییە بەوەی تۆ (واتە ئەز) بێیتەوە کوردستان و، وەك ئاگادار کرام، دوکتۆر مەحموود فەرموویووی، "ئەو جەمال نەبەزە دوژمنی شۆرشەو، نابێ بێتە ئێرە". ئەوجا دیاریشە کە ئەز نەدەگەڕامەوە نێو ئەو کوردستانەی بەدەست بەعس و رژێمی ترك و شاوە بوو، ناچار لەئەورووپا مامەوەو، سەر لەنوێ خوێندنێکی دیکەم دەستپێکردووە. پاش ئەوەی کە بەیانی مارت دەرچوو، ئەوا ئاشکرایە کە بەدڵی من نەبوو. خۆ؛ ئەگەر بگەڕاشمایەوە، ئەوا، دوکتۆر مەحموود سۆرانی، ئەو حەلە دەیگوت "ها.. هاتووە، دەستکەوت بەشبکا لەگەڵمان". لەکاتێکدا کە دەسکەوتی من و دەسکەوتی مەحموود سۆرانی زۆر پێچەوانەی یەکن. رۆژگارو ساڵانیش ئەوەیان ئیسپاتکردووە، کاتێك کە شۆرشیش لەبەهاری ١٩٧٤دا تازە بووەوە، دڵنیا بووم کە درێژەناکێشێ و کورد دەیدۆڕێنێ و، هەرواش دەرچوو. لەگەڵ ئەوەشدا، زۆر هەوڵم دا بۆ پشتگیریی شۆرش. یەکێك لەو هەوڵانە ئەوە بوو کە رۆژنامەنووسێکی بەنێوبانگی ئەڵمانی، سەر بە تەلەفیزیۆنی Z.D.F م والێکرد بچێ بۆ نێو شۆرش و چەند دەمژمێرێك فیلمی شۆرش بگرێ و لەگەڵ سەرۆك بارزانی وتووێژبکا. کابرا چوو بۆ تاران و چوار هەفتە لەتاران مایەوە، بەڵام نوێنەری شۆرش رێینەدا بچێ بۆ کوردستان. ئەوە لەکاتێکدا بوو کە مەلا مستەفای رەحمەتی لەخودێ دەپاڕایەوە، رۆژنامەنووسێکی ئەورووپایی رێیبکەوێتە نێو شۆرش. ئەوەش هەر لەبەر ئەوەی خولە پێیوابوو، ئەگەر ئەز بگەمە نێو شۆرش، یان یەکێك لەرێی منەوە بچێتە نێو شۆرش، ئەوا جێ بەجەنابی لێژ دەبێ. لەکاتێکدا کە ئەز -وەك ژیننامەی من دەریدەخا- هیچ کاتێك نە بەدوای پلەو پایەدا گەڕاوم و، نە بەدوای دەسکەوتی تایبەتیدا. ئەوانە هەمووی پێشکێشبن بە خولە. ئەوجا کە هەرەسەکە بوو و، چەند حیزب و دەستەو بەرە پەیدا بوون و، هەریەکە تاقمێك چەکداری لەخۆی کۆکردەوە بۆ پەلاماردانی ئەوانی دی و، دوای ئەوەش جەنگی ئێران و عێراق رووی داو هەشت ساڵ درێژەیکێشا، حیزبە کوردییەکانی رۆژهەڵات و باشوور، ئەویان لایەنی سەددام و، ئەمیان لایەنی خومەینیان گرت؛ نەمتوانی بێمەوە کوردستان (واتە نەمتوانی بێمە نێو شەری خۆکوژییەوە) و پاش ئەوەش ئەوەبوو جەنگی کوێت رووی داو "هەرێمی نەفرین" دروستبوو، حیزبحزبێنە لەنێو پارتی و یەکێتییدا واخەستبوو، تاگەیشتە شەڕو بەیەکدادان و رژانی خوێنی هەزاران کەس لەهەردوولا. لەم ماوەیەشدا، چەند ساڵ خەریکی ئاشتکردنەوەو نێزیککردنەوەی پارتی و یەکێتی بووم، لەکاتێکدا کە دوکتۆر مەحموود، لەقسەی ناشیرین گوتن بەهەردوولا دریغی نەدەکردو لێدوانە دژ بە یەکەکانی لەسلێمانی و پیرمام بەنێوی -گوایە ئاشتکردنەوەوە- بارودۆخەکەیان لەنێوان پارتی و یەکێتیدا توندوتیژتر دەکرد. بێجگە لەوەش هاتنەوەی من بۆ کوردستان، وەك هاتنەوەی دوکتۆر مەحموود، یان ئەوانە نییە کە سەر بەحیزبەکانن و پێوەندییان لەگەڵ دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستان هەبووە. ئەز مرۆڤێکم سەربەخۆ، نەچەکدارم هەیە و، نە حیزبێك لەپشتمەوەیەو، نە بیرۆشم هەیە لە تاران و، ئەنقەرەو دیمەشق و، نە لەگەڵ ئەو عێراقییانەشدا بووم و هەم کە ئەوڕۆ کاربەدەستن و تادوێنێ بوو، لەبەرەی بەرهەڵستکارانی عێراقیدا بوون، خۆشم بەعێراقی نازانم و عێراقیش نیم و باشووری کوردستانیش بە عێراق نازانم. باشە، کێ گەرەنتی ئەوە دەکا کە ئەگەر لەکوردستندا بم، رێم پێبدرێ، بەسەربەرستی بیروڕای خۆم دەربڕم و بنووسم و بڵاویکەمەوەو رەخنە لەکاربەدەستان بگرم، وەك ئێستە لەدەرەوە دەیکەم و ئەوەتە دوکتۆر مەحموود کەوتووەتە لەرزین لەقسەکانم و لە ئەورووپای ئازاددا مافی قسەکردن نادا پێم. ئایا ئەگەر لەکوردستاندا بژیم و ئەو دەسەڵاتدار بێ سێدارە هەڵناخا بۆم؟ کە لەکوردستانیش نەبووم، مانای ئەوە نییە، کە لەسنووری دەسەڵاتی خۆمدا، هیچ کارێکی باشم بۆ خەڵکی کوردستان نەکردووە. باشترین کاریشم ئەوەیە کە خۆم بەهیچ لایەك نەفرۆشتووەو، بە درۆو دەلەسەش کەسم نەخڵەتاندووەو خۆشم نەکردووە بە نوێنەرو دەمراستی کەس. بەڵێ. خۆ ئەگەر هەلێکیشن هەڵکەوتبێ بۆ خزمەت، کردوومەو بەرامبەر بەوەش هیچ جۆرە چاوەڕەوانی و داخوازییەکم لەکەس نەبووەو، بەتەمای خەلات و بەراتی کەسیش نەبووم و نیم، بەپێچەوانەی دکتۆر مەحموودەوە، کە وەك فارسەکان دەبێژن کابرایەکی "معلوم الحال"ە.

دەمێنتەوە سەر ئەوەی کە دوکتۆر مەحموود دەبێژی: "جەمال نەبەز ئاگای لە هیچ نییە" باشە. ئەگەر ئاگام لە شت نەبووایە، دوو ساڵ لەمەوبەر دەمگوت کە مەلا سیستانی کابرایەکە هەروەك خومەینی، بەڵام جەربەزەیەتیی خومەینی تێدا نیە. ئەوەتا دوو ساڵێك دوای ئەوەو، لەرۆژی ٩/١٤دا خەلیل زەلمای زاد، بالیۆزی ئەمریکا لەعێراق، قسەکەی منی کردەوە. هەروەها کاتی خۆی گوتم، ئەگەر ئەمریکا وریا نەبێ، رژێمێکی وەك رژێمی ئێران لەعێراق دروستدەبێ، بەخوێنی کوردو، ئەمانەش هەموو لە "میدیا"دا بڵاوکرانەوە. ئەوەتە ئەوڕۆ ٩/٢١ کاربەدەستانی عەرەبستانی سعوودی دەبێژن ئەمریکا عێراقی دایە دەست ئێران. ئایا ئەمانەو، سەتان پێشبینی و شیکردنەوەو ئەنجامگرتنی راست و دروست لەلایەن منەوە، ئەوە ناگەیەنێ کە ئاگام لەشتە؟ با دوکتۆر مەحموود ئەوەش بزانێ کە ئاگام لەهێندەك پێوەندییەکانی بەرێزیشیەوە هەیە؛ چۆنکە کاتی خۆی رەحمەتی میر کامەران بەدرخان، گەلێك شتی گێڕایەوە بۆم کە ئەز لەبەر راگرتنی ئاسایشی نەتەوەیی، وەك هۆنەر دەبێژێ: "دەروونم پڕ لە ئەشعارەو لەترسا دەفتەرم خاڵی". جارێ باسیانناکەم. دوکتۆر مەحموودیش کە دەبێژێ با ئەمانەی داوای سەربەخۆیی کوردستان دەکەن بچن حیزبێك دروستکەن، هەر هێندەی پێدەبێژم، ئەوانەی کە بەڕاستی و لەکانی دڵەوە بۆ سەربەخۆیی کوردستان و ئازادیی کۆمەڵگەی کوردستان و یەکسانیی ئەندامەکانی هەوڵدەدەن، حیزب دروستکردن بەئامێری بازرگانیی رامیاری و دوکانی کاسبیی رەش و تەناقبازی، نازانن و پێشنیانیش گوتووەیانە: "ئەگەر کەسە، ئەلفێك بەسە"!

٢٠٠٥/٩/٢١

کاریکاتێر

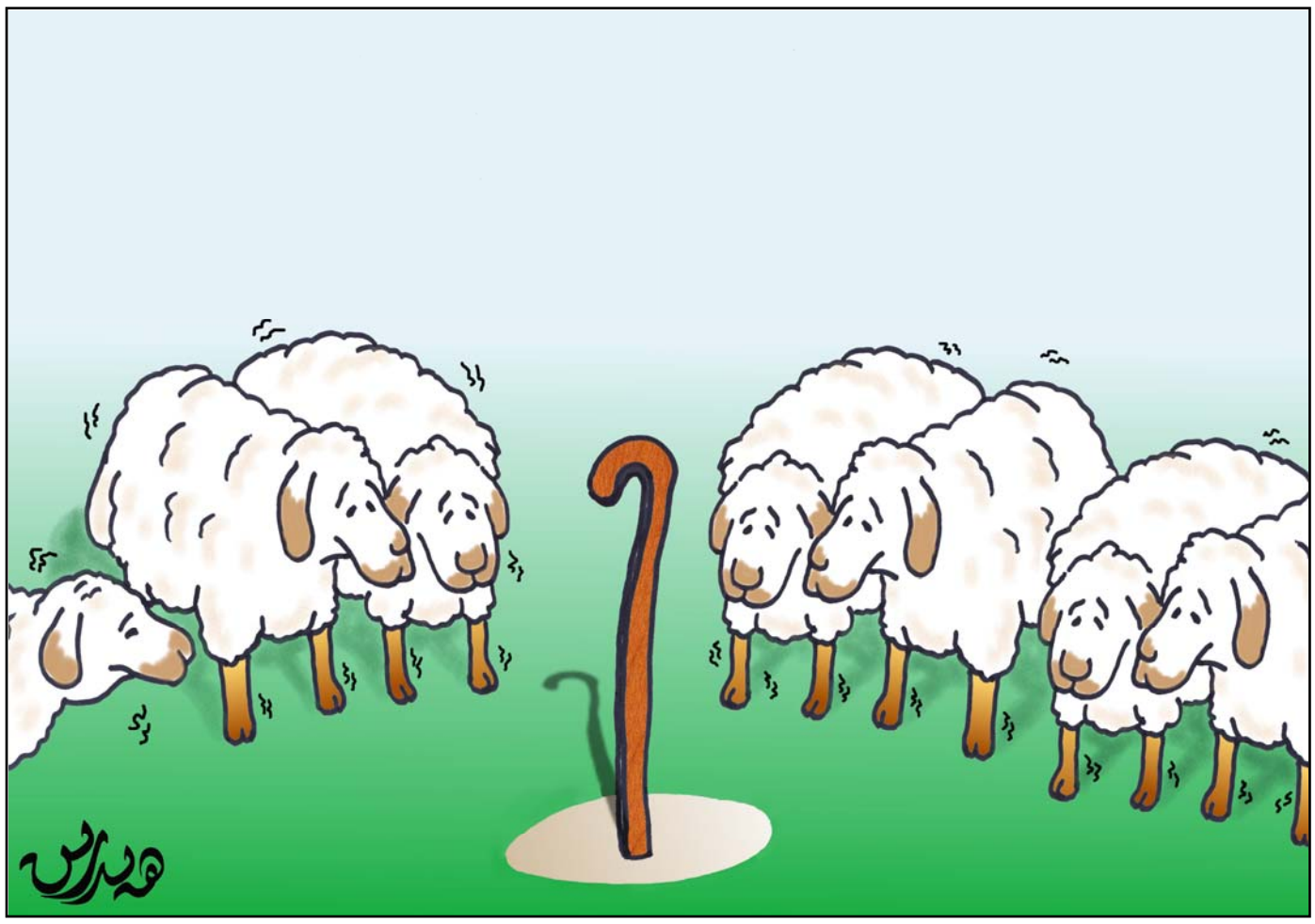

هەندرێن

لە ئەنفاااااااڵەوە بەرەو دەستوور...

پەخشان خەلیل کاکەوەیس ـــ pakhshan@gmail.com

هەشتاو هەشت... پێموایە تا ئێستا دەکاتە حەڤدە ساڵ، تەمەنێکە! لەوانەیە هەندێك بڵێن "تەمەنێکی دوورو درێژە، خۆ ئێستە نییە". لەوانەشە هەندێکی دی بڵێن "کوڕە بەخوا هەر دەڵێی دوێنێ بوو کە جاش و جەیش بە سەر گوندەکەمانیانداد". بەتایبەت ئەگەر لەو کەسانە بن چەندەها چیرۆکیان پێیە، چیرۆکەکانی هەڵەبجەو گەرمیان، چیرۆکەکانی بالیسان و تۆبزاواو نوگرە سەلمان. ببورن ئەو وشەیە دەگۆڕم، چونکە هەڵەیە، چیرۆك بۆی هەیە هەندێك جار زیندوو و راستەقینە نەبێت. پێم باشترە بڵێم رووحەکان، چونکە روح هەرگیز نامرێت و هەردەم بە سەر ئازیزان و جێژواندا دەخوولێتەوە، زوو زووش پیاسەیەکی لای هەوارەکۆن و مەنزڵگای خۆشەویستان دەکات. لەگەڵ بارانی بەخۆری چیاکاندا دادەبارێتەوە ناو چەم و کانیاوەکانداو دووبارە بەناخی خاکدا رۆدەچێتەوە. چاوەکانی دەبنە ئەستێرەگەشەو گونده تاریك و کاولکراوەکان روونـاك دەکەنەوە. بمبوورن رۆحەکان من ناتوانم وەکو شێرکۆ بێکەس بتانلاوێنمەوە، بەڵام پێم دەکرێت تێکەڵتان بم، ئاخر من ناتوانم بیرەوەری خاپوورکردنی گوندەکەمان لەبیر بکەم، جا چۆن یەکەم هاوار و یەکەم قیژەتان لەبیر بکەم. من هەر لەدوورەوە لەگەڵ یەکەم قیژەی ئەو ئافرەتە بارزانیانە بووم کە حکومەتی عێراق بەزۆر رۆڵەکانیانی لە شیرین خەودا لە باوەش دەرهێنان، ئەو تازە بووکانەی هێشتا تێر بۆنی هاوسەرەکانیان نەکردبوو، لەناو باخەڵیان دەریانهێنان. ئەو دایکانەی هێشتا ژەك لە مەمکیان دەچۆڕاوەو بەخۆێن و خوری پاش منداڵبوون و مەلۆتکەوە سواری زیل کران. پیری پەککەوتەو منداڵ و کەمئەندام و گەنج و هەرزەکار ئاژەڵ ئاسا بە پێش دران.

ئێستەش دەنگ و هاوار و قیژە وا دێت، لە دوورەوە دێت، دە گوێ رادێرن، هاواری خنکاو لە بیابانەوە دێت، دێت و دەڵێت:

"ئێمە هەین، ئێمە تەنها ئەو ئێسك و پروسکانە نین کە لەشاشەی تەلەفزیۆنەکانەوە پیشانی خەڵکی دەدەن. ئێمەی سەدان هەزار روح وا لێرەین.

بۆنی مێخەك و قەنەفڵی ژنان دێت و هەوای بیابانی پرکردووە و بۆنێکی خۆشی پێ بەخشیوە.

چاوە نێرگزیەکانی منداڵانیش لە چەشنی ئەستێرە هەر چاوەڕوانن و چاوەڕێن کە دایە و بابە لە سەفەر هاتنەوە، شتی جوانیان بۆ بهێننەوە.

مەمکە خڕو قیتەکانی کچانیش هەر بە ئاواتی جاڕانی خۆیانەوە، وا لە بن گڵدان و دەڵێن: "کوان عاشقان و دەسگیرانەکانمان؟ تا تێر تێر بمانگوشن و بمانوسێنن بە خۆیانەوە."

منیش خەریکە گڕ دەگرم، هەر دەبێت بە دوای دەنگەکاندا بڕۆم، وا دەڕۆم... دەڕۆم.... قۆناغ بەقۆناغ. یەکەمجار دەگەمە تۆبزاواو نوگرە سەلمان، ئاخر هەر لەوێ هەزاران حەز و خۆزگە خنکان، هەزاران خولیا و ئاواتی سادەی منداڵان دەرخواردی سەگە ڕەشەکان دران.

رێگام دوورەو هێشتا زۆرم ماوە بگەمە جێیی مەبەست. بیابانی کاکی بە کاکی کە هەرگیز نابڕێتەوە. بە نزیك بوونەوەی من، دەنگەکانیش نزیك دەبنەوە، مێشکم کاس بوو، قیژەو هاوار و نزا لە هەموو لایەکەوە گوێچکەمی تەنی، ئەوانە بۆ وا دەکەن خۆ شینی حەسەن و حوسێن نییە!! ئەوە چی رووی داوە لەم مەملەکەتە؟.. بەڵێ من دەزانم ئەمە مەملەکەتی ئەنفالە، بەڵام شتی زۆر سەیرم گوێ لێ دەبێت، ئەوان دەڵێن:

"ئێمە بە مردوو لە قەڵم دراوین بەڵام وا ماوین. ئێمە بەشێکی هەرە زیندووی مێژووین، مێژوویەکی زۆر نزیك، بەڵام بۆ رەشمان دەکەنەوە؟ بۆ بە دەستی خۆتان جارێکی تر حەز و ئاواتە بەدی نەهاتووەکانمان لە خاك دەنێن؟"

ئای کاس بووم، دەڵێی خەون دەبینم.. هاوار... هاوار... ئەمجارە هەموو دەمەکان بەیەکەوە قسە دەکەن و دەڵێن: "ئەم بیابانە مەنزڵگای ئێمە نییە، دەمانەوێ بگەڕێینەوە بۆ هەواری خۆمان، بەڵام داخ هێشتا سنوورمان دیار نییە!؟"

چاوەکانیش تێکڕا بوونە بە یەك چاوی گەورە و دەیانەوێت بڕوانن ئەو ئاسۆیەی چەندەها ساڵە لە ژێر خاکەوە چاوەڕێی دەکەن، بەڵام جاری تاریکە.

ئەمجارەیان سەدان هەزار گوێ قووڵاخ بوونەو بوونە بە یەك گوێ و ئەوانیش وتیان: "ساڵەهایە لەم بیابانەوە گوێتان لێ دەگرین، زۆرمان قسەی بریقەدار بیست، بەڵام هێشتا نەگەیشتینە ئەوەی ئێمەی لە پێناو زیندەچاڵ کراین!؟"

گوێم لە دەنگی رەفیق سابیرە یەکە یەکەیان دەیانلاوێنێتەوە: "بە تەنیا جێی مەهێڵن.. ئەمشەو زریان دەیچێنێ.. تەم و مژدای دەپۆشێ.. مانگە شەو دەیرفێنێ".

دواتر دەنگێکی شارەزووری وتی: "من حەڤدە ساڵە دەروانمە ئەوەکانی پاش جینۆساید و کیمیاباران، ئەو نەوانەی بە سەقەتی و نەخۆشییەوە لە دایك دەبن!".

تا دەهات دەنگەکان نزیکتر و زیاتر دەبوون و تێکەڵ بە یەکدی دەبوون و لەبەر قاژو هاوار هاواریش لێیان نەدەگەیشتی. زۆر لەمانەش سەیرتر، سەدان هەزار لەو روحە زیندووانە، هەستانە سەر پێ و بە دەم هەنگاو نانەوە دەیانووت: "خۆمان دەڕۆین بە دەستی خۆمان دەینووسینەوە، چاوەڕێی ئەوان ناکەین، چونکە هیچمان بۆ ناکەن، دەچین بە دەستی خۆمان دەینووسین.... دەچین بە دەستی خۆمان دەینووسین... دەیـ..."

لێشاوی قاژ و قیژ و هاوار هەر دەڕۆیی و بە بێ وەستان بیابانی بەجێدەهێشت و بەرەو مەنزڵگا ملی دەنا... بەم شێوەیە شۆڕشی رووحەکان هەڵدەکشا، بەرەو سنوور هەڵدەکشا، شۆڕشی رووحە زیندووەکان هەر ئاوا بەردەوام بوو، شۆڕشی خەونە بەدی نەهاتووکان، شۆڕشی ژێر خاك هەموو تەلبەندەکانی پچران و لە دایك بوونێکی تری تۆمار کرد

٢٤ی ئەیلولی ٢٠٠٥